

POSUDEK na diplomovou práci

Jméno a příjmení autora diplomové práce: Bc. Jan Sušer

Název předložené diplomové práce: *Anthroposofie v křesťanských souřadnicích. Esoterní křesťanství Rudolfa Steinera*

Vedoucí práce: doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

Praha, 3. června 2019

Jan Sušer se ve své diplomové práci zaměřuje zejména na teologická specifika esoterního křesťanství Rudolfa Steinera. Práce má velice pěkný metodologický úvod – hned za motivy k sepsání práce, jsou zařazeny badatelské cíle spolu s příslibem nalezení některých nových dosud nezpracovaných poznatků Steinerova díla. Následující první kapitola věnovaná Steinerově osobnosti pak není typickou biografií, tu Sušer nepovažuje za důležitou, a odkazuje k již hotovým kvalitním hodnocením Steinerova života. Jinými slovy, nejde mu o Steinerův životopis, kterých je řada, nýbrž o jeho duchovní směřování do západního esoterního křesťanství.

Za první kapitolu je vložen exkurs ke Steinerovu dílu. V tomto bibliografickém vstupu se Sušer snaží načrtnout jednak vývoj Steinerova myšlení, a jednak i to, s jakými prameny lze při analýze jeho myšlení pracovat, jaké prameny jsou kvalitní či jaké jsou relevantní ke zpracovanému tématu. Oddělení prvního heuristického vstupu – (prací o Steinerovi) od druhého – (Steinerových prací) považuji za správné. Druhý heuristický vstup tvoří srozumitelný přechod k druhé části práce zaměřené na analýzu shod a odlišností Steinerova křesťanství s tradičními křesťanskými naukami. Před vlastní analýzou jeho díla z perspektivy křesťanského myšlení je vložena ještě kapitola ke Steinerově gnoseologii, neboť bez pochopení struktury jeho myšlení a způsobu, jakým diferencoval různé stupně poznávání, nelze správně rozumět ani tomu, jak pracoval s běžnými pojmy.

Vlastní analýza Steinerových myšlenek je provedena ve třetí a čtvrté kapitole. Třetí kapitola se zaměřuje na shody Steinerova esoterního křesťanství s tradičními křesťanskými výpověďmi, čtvrtá kapitola se zabývá naopak takovými specifiky, pro která nelze najít v tradičním křesťanském myšlení příliš opory. Zásadní shody pak Sušer nalézá zejména v nauce o osobním Bohu, v pojetí osob Otce, Syna a Ducha svatého. Za zvláště zajímavou považuji christologickou analýzu, ve které si Sušer všiml, že Steiner oproti dobovému trendu vyzdvihoval Ježíše jako člověka, jeho morálních a spirituálních kvalit, naopak objevuje duchovní hloubku tradiční christologie. Osvojení si správného poznání o Kristu však

nespočívá jen v porozumění struktuře dogmatu, nýbrž zejména v přivlastnění a identifikaci, což úzce souvisí s koncentrací, liturgií, symbolikou a zúčastněným prožíváním. Jeden z důvodů pro Steinerův příklon k tradiční christologii pak patrně souvisí také se snahou moderní teologie „odkouzlit“ Ježíše v evangelijním příběhu. Velice příhodné mi přijde též Sušerovo srovnání Steinera s K. Barthem, který rovněž považoval cestu tradičního dogmatu za vykročení správným směrem. Ačkoli jsou některé nauky stojící za hranicemi tradičního křesťanství, jako je reinkarnace nebo karmanový zákon, neoddělitelně spojeny se Steinerovým myšlením, nenabývají podle Sušera svých tradičních podob, jaké mají například v hinduismu nebo buddhismu, ale mísí se se západními myšlenkovými strukturami.

Práce Jana Sušera je psána vhodným jazykem, dobře se čte, čtenář nenaráží na překlepy, ani gramatické či stylistické chyby. Poznámkový aparát, seznam literatury i rozsah práce odpovídá předepsaným normám. V závěru jsou dokonce naznačeny možnosti a vhodná témata pro další badatelskou práci. Je zjevné, že se autor kvalifikační práce ve zpracovávaném tématu dobře vyznal. Diplomovou práci *Anthroposofie v křesťanských souřadnicích. Esoterní křesťanství Rudolfa Steinera* považuji za příkladně zpracovanou a hodnotím ji známkou – výborně.

Otázka k obhajobě: Co je přesně míněno pojmem „trinitární intuice“?

